

Souhrnná teritoriální informace:

Kazachstán

Zastupitelský úřad 1. 2. 2021 8:43

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

- 1.1 Oficiální název státu, složení vlády
- 1.2 Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)
- 1.3 Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let (nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.
- 1.4 Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let
- 1.5 Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba
- 1.6 Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)
- 1.7 Daňový systém

2 Zahraniční obchod a investice

- 2.1 Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo
- 2.2 Teritoriální struktura – postavení v (k) EU
- 2.3 Komoditní struktura
- 2.4 Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)
- 2.5 Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)
- 2.6 Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

3 Vztahy země s EU

- 3.1 Zastoupení EU v zemi
- 3.2 Obchodní vztahy země s EU
- 3.3 Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

4 Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

- 4.1 Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let
- 4.2 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu
- 4.3 Vzájemná výměna v oblasti služeb
- 4.4 České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce
- 4.5 Smluvní základna mezi oběma státy
- 4.6 Zahraniční rozvojová spolupráce

5 Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

- 5.1 Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty
- 5.2 Kalendář akcí

6 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 6.1 Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej
- 6.2 Dvozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu
- 6.3 Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku
- 6.4 Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu
- 6.5 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 6.6 Trh veřejných zakázek
- 6.7 Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka
- 6.8 Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba
- 6.9 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)
- 6.10 Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR
- 6.11 Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

7 Kontakty

- 7.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 7.2 Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

7.3 Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

7.4 Internetové informační zdroje

1 Základní charakteristika teritoria, ekonomický přehled

Kazachstán je hospodářsky i sociálně nejvyspělejší země ve střední Asii, která svou rozlohou patří mezi 10 největších států světa. V žebříčku konkurenceschopnosti, který sestavuje Světové ekonomické fórum (WEF), se Kazachstán v roce 2019 umístil na 55. pozici ze 141 srovnávaných ekonomik. Země má obrovské zásoby ropy, minerálů a kovů. Má také značný zemědělský potenciál díky rozsáhlým stepům, které poskytují prostor jak pro produkci hospodářských zvířat, tak i pro pěstování obilovin. Kazachstánský průmysl spočívá především v těžbě a zpracování přírodních zdrojů. Má však též poměrně rozvinuté strojírenské odvětví se specializací na stavební materiály, traktory, zemědělské stroje, kosmickou infrastrukturu a vojenskou techniku.

1.1 Oficiální název státu, složení vlády

Republika Kazachstán (KZ). Ústava KZ připouští též Kazachstán.

Kazakstan Republikasy - kazašský název

Republic of Kazakhstan - anglický název

Rozloha Kazachstánu - 2 724 902 km². Celková délka obvodu hranic činí 13 349,9 km. Délka hranic s Ruskem – 7 548,1 km, Uzbekistánem - 2 351,4 km, ČLR - 1 782,8 km, Kyrgyzstánem – 1 241,6 km a s Turkmenistánem 426 km.

Od 23. března 2019 bylo hlavní město Astana přejmenováno na Nur-Sultan.

Politické uspořádání Kazachstánu vychází z Ústavy. Na jejím základě v zemi funguje demokracie prezidentského typu s množstvím pravomocí, soustředěných do rukou prezidenta. Prezident je volen na období 5 let s omezením na dva mandáty. Toto omezení se nevztahovalo na prvního prezidenta Kazachstánu Nursultana Nazarbajeva, který byl prezidentem nepřetržitě od roku 1991 až do 20. 3. 2019, kdy sám dobrovolně odstoupil. Současným prezidentem Kazachstánu je Kasym-Zhomart Tokayev.

V roce 2017 došlo k částečnému přerozdělení moci v zemi, kdy na ministerského předsedu a vládu přešla odpovědnost za ekonomický a sociální rozvoj země. Prezident nadále rozhoduje o zahraniční politice, obraně a vnitřní bezpečnosti. První prezident N. Nazarbajev se stal doživotním předsedou bezpečnostní rady státu a stále má vliv na zahraničně-politické a bezpečnostní směřování země.

Složení vlády Kazachstánu k 1. 2. 2021:

1. Askar Mamin předseda vlády
2. Alichan Smaïlov 1. místopředseda vlády a ministr financí
3. Eraly Tugzhanov místopředseda vlády
4. Roman Sklyar místopředseda vlády
5. Muchtar Tleuberdi ministr zahraničních věcí a místopředseda vlády
6. Nurlan Ermekebaev ministr obrany
7. Erlan Turgumbaev ministr vnitra
8. Aida Balaeva ministr informací a sociálního rozvoje
9. Marat Beketaev ministr spravedlnosti
10. Alexey Tsoy ministr zdravotnictví
11. Aktoty Raimkulova ministryně kultury a sportu
12. Bagdat Mussin ministr digitálního rozvoje, obranného a kosmického průmyslu
13. Nurlan Nogayev ministr energetiky
14. Serik Šapkenov ministr práce a sociální ochrany obyvatelstva
15. Saparchan Omarov ministr zemědělství
16. Aschat Aimagambetov ministr školství a vědy
17. Beibut Atamkulov ministr průmyslu a infrastrukturního rozvoje
18. Aset Irgaliev ministr ekonomiky
19. Magzum Myrzagaliyev ministr ekologie, geologie a přírodních zdrojů
20. Bachyt Sultanov ministr obchodu a integrace
21. Yerulan Zhamaubayev ministr financí
22. Yuri Iljin ministr pro mimořádné události

Parlament je nejvyšším orgánem Kazachstánu, který plní zákonodárné funkce. Sestává se ze dvou komor - Senátu a Mažilisů. Poslanci Senátu - 47 senátorů (15 jmenuje přímo prezident) - jsou voleni na šest let, Mažilisů - ze 107 poslanců voleno je 98 voleno na 5 let občany, zbylých 9 je

voleno Shromážděním národů Kazachstánu. Parlament na základě návrhů prezidenta schvaluje změny v Ústavě, schvaluje státní rozpočet, dává souhlas na obsazení pozic předsedy vlády, předsedy Národní banky, rozhoduje o otázkách války a míru. Parlament má dále pravomoc iniciativy na vyhlášení referenda, může vyjádřit nedůvěru vládě. Dne 10. 1. 2021 proběhly volby do dolní komory, ve kterých zvítězila prezidentská strana Nur Otan, která získala 71,09 % hlasů. V parlamentu jsou zastoupeny tři politické strany, a to Nur Otan, Lidová strana (dřívější komunisté - 9,1 % hlasů) a podnikatelsko-nacionalistická strana Ak-Zhol (10,95 % hlasů).

1.2 Demografické tendence: Počet obyvatel, průměrný roční přírůstek, demografické složení (vč. národnosti, náboženských skupin)

Dle Statistického výboru Kazachstánu (www.stat.gov.kz) bylo v Kazachstánu k 1. září 2020 evidováno 18 785 tis. obyvatel, Hustota obyvatelstva je 6,89 obyv./km². V 90. letech v Kazachstánu klesal přirozený roční přírůstek obyvatel (1993-2003). Významnou skutečností v celkovém poklesu počtu obyvatel KZ představovalo zejména v devadesátých letech minulého století kromě uvedeného faktoru i vystěhovalectví. Šlo zejména o vystěhovalectví ne kazašského etnika (Rusů, Ukrajinců, Němců) do zemí bývalého SSSR a Německa, kdy počet vystěhovaného obyvatelstva výrazně převyšoval imigraci. Trvale nejvyšší počet vystěhování je registrován do Ruské federace, největší počet přistěhování je z Uzbekistánu. Tento proces se podle Statistické agentury KZ zastavil a v současné době se do Kazachstánu stěhuje více lidí, než zemí opouští.

Od devadesátých let docházelo k přesídlování krajanů z Kazachstánu rovněž do České republiky. Na základě usnesení vlády ČR ze dne 1. listopadu 2006, č. 1248, bylo rozhodnuto o „Postupu při dokončování přesídlení osob s prokázaným českým původem (krajanů) z Kazachstánu“. Celkem bylo v této etapě přesídleno 157 krajanů. Prvních 57 bylo přepraveno koncem července 2007, další letadlo přistálo s krajanzy z Kazachstánu začátkem září a poslední let se uskutečnil koncem října 2007.

Na městské obyvatelstvo připadá cca 57,0 % s tím, že pokračuje dlouhodobý trend přesunu obyvatel z venkova do měst.

V Kazachstánu žije cca 147 národností a etnických skupin a etnické složení obyvatel je následující ((údaje k 1.ledna 2020, celkový počet obyv. 18 631,8 tis.):

- 1 Kazaši - 12 764 tis. (68 %)
- 1 Rusové - 3 512 tis. (18,7 %)
- 1 Uzbeki - 605 tis. (3,2 %)
- 1 Ukrajinci - 263 tis. (1,4 %)
- 1 Ujguři - 274 tis. (1,5 %)
- 1 Tataři - 200 tis. (1,1 %)
- 1 Němci - 176 tis. (0,9 %)
- 1 zbytek - ostatní (Korejci, Ázerbájdžánci, Bělorusové, Turci, Poláci, Baškiři atd.).

Ve stalinském období došlo k násilnému přesídlení příslušníků mnoha národností do Kazachstánu, jako např. Čečenců, Ingušů, Peršanů, Poláků, Ujgurů, Kurdů, Korejců atd. Kromě etnické strukturalizace společnosti hraje stejně důležitou úlohu i strukturalizace klanová a dělení na kmenové svazy, tzv. Starší, Střední a Mladší žuzy. Ty představují specifické formy sociálně-politické organizace kazašského národa. Postupně vznikly tři klanová společenství - Uly žuz (Starší, nebo Největší), který se identifikuje s jižním Kazachstánem, Orta žuz (Střední) se identifikuje se středním a východním Kazachstánem a Kiši žuz (Mladší nebo Malý) se identifikuje se západní a severní částí Kazachstánu. Každý žuz se skládá z několika rodů a plemen. Rodově nejpočetnější je Orta žuz, skládající se z 12 rodů a plemen. Cháni, kteří stáli v čele společenství, měli různou autoritu a moc nad územím, které spravovali. Nejvíce autoritativní ze žuzů se jeví Uly - Starší-Největší, jehož příslušníci se cítí být nejbližšími potomky Čingischána.

Náboženské složení:

- 1 Kazaši - islám sunitské odnože (70,4 %),
- 1 obyvatelé evropského původu - křesťanství různých směrů - zejména pravoslavní, katolíci, protestanti (24,8 %),
- 1 budhisté (0,2 %),
- 1 ateisté (4,2 %),
- 1 lidové přesvědčení (0,3 %),
- 1 jiné (0,1 %).

Kazachstán prosazuje politiku náboženské, etnické a národnostní snášenlivosti. V hlavním městě Nur-Sultanu se každé tři roky scházejí lídři všech světových i tradicionalistických náboženství. Mezináboženský dialog rozebírá roli a odpovědnost náboženských lídrů v uspořádání světa, založeného na toleranci, vzájemné úctě a spolupráci. Každoročně se v hlavním městě koná také sjezd Shromáždění národů Kazachstánu.

1.3 Základní makroekonomické ukazatele za posledních 5 let

(nominální HDP/obyv., vývoj objemu HDP, míra inflace, míra nezaměstnanosti). Očekávaný vývoj v teritoriu s akcentem na ekonomickou sféru.

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
HDP (mil. USD)	221 417,7	184 387,0	137 278,3	162 887,4	170 536,8	179 322,4
Růst HDP (%)	4,2	1,2	1,1	4,1	4,1	4,5
Míra inflace	7,4	13,6	8,5	7,1	5,3	5,4
Míra nezaměstnanosti	5,0	5,1	5,0	4,9	4,9	4,8

Zdroj: Statistická agentura KZ, Národní banka KZ

Kazachstán je zemí s obrovským územím, rovnající se oblasti západní Evropy, s jednou z nejnižších hustot obyvatelstva na světě. Strategicky spojuje velké a rychle rostoucí trhy v Číně a Jižní Asii s Ruskem a Evropou. V méně než dvou desetiletích země dokázala přejít ze statusu zaostalé země k zemi s vyššími příjmy (2006). Od roku 2002 HDP na obyvatele vzrostl šestkrát a výskyt chudoby prudce klesl. V posledních 5 letech HDP meziročně stoupal o 1-4 % (růst HDP vyjádřeného v Tenge, HDP v USD byl ovlivněn kurzovou fluktuaací).

Na konci roku 2019 vzrostly reálné příjmy obyvatelstva o 5,5 %, přičemž růst HDP dosáhl 4,5%. Více než 85 % růstu bylo generováno sektory mimo těžbu. Rostly zejména následující sektory: stavebnictví - 12,9 %, obchod - 7,6 %, doprava - 5,1 % a průmysl - 3,8 %. Ve zpracovatelském průmyslu byl růst 4,4 %, čehož bylo dosaženo v automobilovém průmyslu (63 %), výrobě strojů a zařízení (22 %), farmaceutickém průmyslu (12 %), lehkém průmyslu (14 %) a výrobě nápojů (10 %). Těžební průmysl vzrostl o 3,7 % v důsledku zvýšení produkce kovové rudy o 16 %.

V roce 2019 se mzdy zvýšily v případě 2,7 milionu obyvatel, také díky zvýšením minimální mzdy (1,5krát na 42,5 tis. Tenge). Trh práce zůstává stabilní. Míra nezaměstnanosti byla 4,8 %. Bylo vytvořeno více než 423 tisíc nových pracovních míst, z toho 279 tisíc stálých.

Průměrná měsíční mzda dosáhla v roce 2019 úrovně 185 487 Tenge. Průměrná mzda kolísá podle jednotlivých oblastí Kazachstánu a též podle zaměstnaneckých odvětví. Např. ve čtvrtém kvartálu 2019 dosahovala průměrná mzda v Atyrauské oblasti 215 tisíc Tenge, v Mangystauské oblasti 144 tisíc Tenge, v Nur-Sultanu úrovně 175 tisíc Tenge a v Almaty 163 tisíc Tenge. Nejnižší průměrné mzdy jsou v Turkestánské oblasti, tj. 55 tisíc Tenge, dále v Žambylské oblasti 74 tisíc Tenge. Nejvyšší jsou mzdy ve finančním sektoru, v důlním a zpracovatelském sektoru, v dopravě a spojích a ve stavebnictví, nejnižší mzda je v oblasti stravování, vzdělávání a zemědělství.

Od 1. ledna 2015 byla vytvořena Euroasijská hospodářská unie (EEU) s tím, že bude pokračovat trend integrace ekonomik jednotlivých zemí EEU. Kazachstán se stal zakládajícím členem společně s RF a Běloruskem. V roce 2015 do EEU vstoupila Arménie a Kyrgyzstán.

Trendy ve světové ekonomice a vývoj v rámci EEU (zejména nízké ceny ropy a oslabený rubl) vedly KZ v srpnu 2015 ke zrušení omezení rozpětí pohybu měny. V důsledku došlo k oslabení kurzu ze 188 Tenge za USD na cca 380 Tenge za USD v průběhu 5 měsíců. Vedlejším výsledkem bylo srovnání hodnot kurzu vůči rublu, což zkorigovalo předchozí zlevnění výrobků na ruském trhu pro Kazachstánce a rozsáhlé nákupy KZ občanů spotřebního zboží z Ruska zejména v pohraničních oblastech. Po jistém posílení v roce 2017 se Tenge vrátilo na hodnoty kolem 380 KZT za 1 USD, kde se udržela do března 2020. Měna je stále velmi citlivá na výkyvy sousedního rublu (mimo jiné v souvislosti se sankcemi, které na Rusko uvaluje USA a EU).

V prosinci 2015 se KZ stal členem WTO. Tento krok mimo jiné znamenal snížení celních sazeb u některých položek, na což Kazachstán poskytl EEU výjimku. Zboží dovezené do KZ za snížených celních sazeb nelze ovšem reexportovat do dalších států EEU.

Dne 21. 12. 2015 byla v Nur-Sultanu podepsána nová Dohoda EU – Kazachstán k partnerství a spolupráci (nová PCA), která vytváří kvalitnější rámec pro rozvoj politických a ekonomických vztahů mezi KZ a EU a pro růst úrovně obchodu a investic. Vstoupila v platnost 1. března 2020.

Dalším nástrojem pro boj s nepříznivou ekonomickou situací byla nová hospodářská politika země, přijatá v únoru 2015. Nová politika „Nurly žol“ je zaměřena na vytváření efektivní dopravně - logistické infrastruktury v jednotlivých směrech od hlavního města Nur-Sultanu, dále na energetické projekty, výstavbu bytového fondu apod. V rámci programu „Nurly žol“ se realizují další doplňující opatření včetně podpory domácího strojírenství a exportujících společností, rozvoje infrastruktury pro SMEs, opatření k ochraně vnitřního trhu apod. Realizace státních programů „Nurly Zhol“, „Nurly Zher“ a rozvoje regionů umožnila výstavbu více než 13 milionů čtverečních metrů bydlení, rekonstrukci více než 4,4 tisíc km místních silnic a výstavbu 640 km republikových silnic.

V roce 2017 se Kazachstán postupně zotavil z předchozí stagnace a sociálně-ekonomické ukazatele KZ se postupně zkorigovaly vůči výkyvům předchozích let. HDP rostl 4%-ním tempem, inflace se snižuje, nezaměstnanost se stabilně drží na 5 %. Z hlediska žebříčku „Doing Business Report“ sestavovaného Světovou bankou, Kazachstán v roce 2019 obsadil 28. příčku ze 190 zemí světa. Stupeň exportního rizika dle OECD byl zlepšen ze šesté skupiny (ze 7) na pátou.

Snížení cen ropy na světových trzích počátkem roku 2020 společně s pandemií koronaviru vedly od března 2020 k přijetí řady dalších opatření, zaměřených zejména na sociální stabilitu, podporu podnikání (daňové úlevy, subvence odstraňování exportních cel) a zesílení přechodu na e-government. Současně Národní banka zesílila intervence ke stabilizaci měny, která v dubnu 2020 klesla na 430 KZT/USD. Opatření na restart ekonomiky musí brát v úvahu vývoj státního rozpočtu, který je pod značným tlakem na příjmové i výdajové straně.

Očekávaný vývoj

Původně KZ vláda plánovala pokračovat v podpoře 7 strategických oblastí: přilákání investic, vytváření pracovních míst s vysokou produktivitou, rozvoj infrastruktury, industrializace orientovaná na vývoz, palivové a energetické a agroprůmyslové komplexy a digitalizace hospodářství. Do těchto plánů však podstatným způsobem zasáhla koronavirová epidemie.

V roce 2020 bude postaveno 15 milionů metrů čtverečních bydlení. Bydlení získá více než 150 tisíc rodin. V rámci projektu Auy-El Besigi bude realizováno více než 800 projektů na rozvoj inženýrské, dopravní a sociální infrastruktury ve 190 vesnicích.

1.4 Veřejné finance, státní rozpočet - příjmy, výdaje, saldo za posledních 5 let

(v mld. Tenge)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Příjmy	7 321,3	7 634,8	9 308,5	11 567,7	9 985,5	12 758,4
Příjmy % HDP	18,4 %	18,6 %	19,8 %	22,4 %	25,0 %	21,3 %
Výdaje	7 791,8	8 227,1	9 433,7	12 485,8	10 025,4	13 535,5
Výdaje % HDP	19,6 %	20,1 %	20 %	24,2 %	25,1 %	20,7 %
Saldo *	- 1 086,6	- 915,7	- 737,7	- 1 455,3	-365	-777,1

Zdroj: Statistická agentura KZ, Ministerstvo financí KZ

*vč. poskytnutých úvěrů

1.5 Platební bilance (běžný, kapitálový, finanční účet), devizové rezervy (za posledních 5 let), veřejný dluh vůči HDP, zahraniční zadluženost, dluhová služba

(mil. USD)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Běžný účet	6 113,7	-6 011,6	-8 132,1	-5 101,9	-51,7	-6 497,6
Běžný účet (v % k HDP)	2,8	-3,3	-5,9	-3,1	0,0	-3,6
Obchodní bilance (v % k HDP)	16,5	6,3	6,7	10,3	15,5	10,7
Kapitálový účet	29,3	131,7	269,5	346,8	203,4	127,2
Finanční účet	-6 704,8	-9 655,7	-7 894,2	-5 478,4	2 558,6	1 567,8
Mezinárodní rezervy	29 208,5	27 871,3	29 710,2	30 996,6	30 927	28 957,7

Veřejný dluh (v % k HDP)	14,5	21,9	19,7	20,8	21,9	24,1

Zdroj: Statistická agentura KZ, Národní banka KZ, IMF

Zahraněční zadluženost, dluhová služba (v mil. USD)

(údaje ke konci roku)	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Vládní dluhy a vládní garantované závazky	8 702,5	12 877,7	13 676,7	14 307,9	13 915,4	12 389,3
Nevládní dluhy (vč. firemních)	148 410,80	140 128,9	149 631,8	152 910,0	144 871,9	144 412,8
Celkem vnější dluh	157 114,5	153 006,6	163 308,5	167 217,9	158 787,3	156 802,1
vnější dluh bez mezifiremních úvěrů (v %)	35,2 %	30,8 %	42,9 %	38,7 %	33,9 %	33,1 %

Zdroj: Národní banka Kazachstánu

I přes pokles výnosů z ropy (z 50 na 35 % příjmů do státního rozpočtu), zvýšení výdajů na podporu podnikání, nákladnou sanaci některých bankovních institucí a depreciací, veřejný dluh (naplň v devizách) zůstává mírný. To se vysvětluje použitím prostředků v Národním fondu KZ.

1.6 Bankovní systém (hlavní banky a pojišťovny)

Kazachstán má dvouúrovňový bankovní systém.

Národní (centrální) banka a představuje vrchní úroveň systému. Všechny ostatní banky jsou druhé úrovně.

Základním normativním dokumentem pro činnost bankovního sektoru je zákon № 2444 o „Bankách a bankovní činnosti“ z roku 1995. V roce 2014 byla vládou utvrzena Koncepce rozvoje finančního sektoru Kazachstánu do roku 2030 (№954).

V dubnu 2020 bylo v Kazachstánu registrováno celkem 27 bank. K největším bankám v Kazachstánu patří National Bank of Kazakhstan, First Heartland Jýsan Bank, Kaspi bank, SberBank, Bank RBK, ATF Bank, BankCenterCredit, Forte Bank, apod. Z nich v Kazachstánu též působí 13 bank se zahraniční účastí. V Kazachstánu je též 29 pojišťovacích společností.

Od srpna 2017 do podzimu 2018 probíhal program na ozdravení bankovního sektoru v zemi. Programu se účastnily banky s kapitálem nejméně 45 mld. Tenge. Dle programu, dvě třetiny hodnoty rekapitalizace půjčovala Národní banka, jednu třetinu akcionář. Programu využilo 5 bank (Eurasijská banka, Cesnabank, ATF Bank, BankCenterCredit a Bank RBK) patřící do TOP 10 kazachstánských bank, co se týče hodnoty aktiv. Tím bylo, dle slov zástupců Národní banky, zajištěno 50 % ozdravení bankovního sektoru v zemi. Zahraniční zdroje uvádějí hodnotu těchto investic do výše 5 % HDP.

1.7 Daňový systém

V prosinci 2017 Kazachstán schválil nový Daňový kodex, který de facto kopíruje původní daňový zákon z roku 2008 (закон Республики Казахстан от 10. 12. 2008 № 99-IV – „Налоговый Кодекс РК 2009 года - Кодекс Республики Казахстан "О налогах и других обязательных платежах в бюджет" (viz. např. <http://ru.wikisource.org>). I z tohoto důvodu sklídil rozsáhlou vlnu kritiky, kromě toho, že obsahuje ještě více odkazů na různá ustanovení než ten původní.

Podle tohoto zákona v platnosti od 1. 1. 2020 jsou:

- 1 daň z příjmu právnických osob (daně z příjmů) u nesurovinového sektoru se sazbou 20 %;
- 1 daň z příjmu právnických osob u zemědělského sektoru se sazbou 10 %;
- 1 daň z příjmu fyzických osob se sazbou 10 %;
- 1 sociální pojištění se sazbou 9,5 % (ve výjimečných případech 0 %);
- 1 daň z přidané hodnoty (DPH) se sazbou 12 %.
- 1 poplatek na povinné sociální pojištění 2%.

Kazachstán má s řadou zemí (s 36-ti), včetně ČR, uzavřenou Smlouvu o zamezení dvojího zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a majetku. Taková Smlouva má vyšší právní sílu, než ustanovení zákona, a její aplikace je včleněna do procedur popsaných v Části 2., Oddíl VII., Hlava 26., § 206 – § 220 zákona.

Nerezident, právnická osoba, podnikající v KZ prostřednictvím trvalého zastoupení (filiálka, spol. podnik apod.) platí kromě daně z příjmů 20 % ještě daň z čistého příjmu 15%.

Nerezident, právnická osoba, mající příjem ze zdrojů v KZ a nepodnikající prostřednictvím trvalého zastoupení, platí kromě daně z příjmu 20 % ještě:

- 1 daň z dividendového příjmu 15 %;
- 1 pojištění podnikatelských rizik 15 %;
- 1 připojištění 5 %;
- 1 daň z příjmu z mezinárodních transitů 5 %.

Postup uplatnění Smlouvy o zamezení dvojího zdanění při plném nebo částečném osvobození od placení těchto daní právnických či fyzických osob - nerezidentů je popsán v Hlavě 75 (§660 a dále), postup při vrácení přeplatků daní, včetně potřebných dokladů, jsou popsány v § 217 - § 220 starého Kodexu, který v této části stále platí (v novém Kodexu §310 a 672).

DPH 12 % je uplatňována na prodej zboží a služeb, je-li místem odbytu KZ, a na zdaňované dovozy. Bez DPH je vývoz, prodej drahých kovů mezi rezidenty, příjmy z mezinárodních transitů, prodej zboží ve zvláštních zónách a některé další zvláštní případy. Firmy, i zahraniční, s obrátem do 222 000 dolarů ročně (dle aktuálního kurzu), DPH neplatí.

DPH se nerezidentům - právnickým či fyzickým osobám vrací. Vracení DPH je v zákoně popsáno v Části 2., Oddíl X., Hlava 49., § 429 - § 436 (jejich znění je velmi podobné znění § 80 - § 87 zákona č. 235/2004 Sb.). Opět ale platí, že procedura vrácení je zdlouhavá.

Podle ustanovení zákona je schéma vrácení daně z přidané hodnoty následující:

- 1 prokázání nároku na vrácení DPH;
- 1 podání žádosti na daňový úřad s doklady o zaplacení daně;
- 1 kontrola nároku na vrácení DPH daňovým úřadem;
- 1 vrácení daně.

V případě řešení konkrétní situace v daňové oblasti se doporučuje kontaktovat místní právnické firmy, ev. i některé větší mezinárodní auditorské firmy, které zde mají zastoupení.

2 Zahraniční obchod a investice

Kazachstán se do mezinárodního obchodu zapojuje zejména vývozem surovin. Příjmy z těžby ropy vytvářejí prostor pro financování dovozů, mimo jiné pro účely modernizace místní ekonomiky.

2.1 Obchodní bilance za posledních 5 let – vývoz, dovoz, saldo

	2015	2016	2017	2018	2019
export	45 955,8	36 736,9	48 503,3	60 956,2	57 722,9
import	30 567,7	25 376,7	29 599,6	35 533,5	38 356,7
saldo	15 388,1	11 360,2	18 903,7	25 422,7	19 366,2

V roce 2019 činil obrat zahraničního obchodu Kazachstánu 96,1 miliardy dolarů. Celková hodnota dovezeného zboží dosáhla 38,3 miliardy USD, což je o 13,2 % více než v roce 2018. Naopak vývoz klesl o 4,5 % na 57,7 miliardy USD, k celkovému poklesu zahraničních prodejů přispěl především pokles vývozu ropy o 11,3 % (na 21,6 miliardy USD). Černé zlato stále generuje více než polovinu všech zahraničních prodejů v Kazachstánu - 57,5 % oproti 61,9 % v předchozím roce.

Kazachstán je členem Celní unie Rusko – Kazachstán – Bělorusko a též Eurasijské ekonomické unie. Od ledna 2010 je v platnosti Jednotný celní tarif Celní unie (Common Customs Tariff of the Customs Union) pro import zboží do země Celní unie. Členem EAEU je také od ledna 2015 Arménie a od srpna 2015 Kyrgyzstán.

2.2 Teritoriální struktura – postavení v (k) EU

Nejvýznamnějším obchodním partnerem Kazachstánu v roce 2019 byla Evropská unie s 29,0 % podílem na zahraničním obchodu KZ (podíl na KZ dovozech činí 18,3 % a na vývozech 36,2 %).

Mezi evropskými zeměmi významný podíl dosahuje Itálie (10,4 %), dále Nizozemsko (4,8 %), Francie (4,5 %), Španělsko (2,5 %) Německo (1,9 %). Ze zemí mimo EU jsou nejvýznamnějšími obchodními partnery Kazachstánu zejména Rusko (20,5 %) a Čína (15,0 %), Jižní Korea (6,8 %), Turecko (3,3 %), Uzbekistán (2,9 %), Švýcarsko (2,9%), USA (2,3 %), Japonsko (1,5 %), Ukrajina (1,4 %).

2.3 Komoditní struktura

Největší váhu v KZ **exportu** mají suroviny (zejména ropa a plyn), na které v roce 2019 připadalo 73 % z celkového exportu země. Mezi další položky exportu patří kovy a výrobky z nich (13,7 %) a výrobky živočišného a rostlinného původu (5,4 %).

Kazachstán **importuje** zejména stroje a zařízení (44,2 %), chemické výrobky (14,2 %) a výrobky z kovů (12,0 %), zpracované potraviny (10,2 %), atd.

2.4 Zóny volného obchodu (VT parky, investiční zóny)

V Kazachstánu je zakládání tzv. speciálních (svobodných ekonomických zón) považováno za jeden z prvků rozvoje hospodářství. V současné době existuje 13 zvláštních ekonomických zón a 24 průmyslových zón, které osvobozují investory od různých druhů daní a cel (<https://invest.gov.kz/ru/doing-business-here/fez-and/the-list-of-sez-and/>).

Hospodářské zóny standardně poskytují bezplatně pozemek a přístup k zavedené infrastruktuře. V případě uzavření investiční smlouvy s Investičním výborem Ministerstva zahraničních věcí KZ mohou investoři získat takové investiční preference, jako je osvobození od cla na dovážené zařízení a suroviny, granty, či daňové výhody.

První zóna vznikla již v roce 1991 - Žajreb Atasujská v Žezkazganské oblasti (Morport Aktau).

Další ekonomické zóny jsou Alakulská a Žarkentská v Taldykorganské oblasti, Lisakovská v Kostanajské oblasti, Kyzyl-Ordinská, Atyrauská, Jižně-Kazachstánská, Karagandinská a Mangystauská.

Zónou volného obchodu je Atakent v Almaty a Nurs-Sultan na výstavbu hlavního města. Konkrétně v Nur-Sultanu je záměr vybudovat svobodnou ekonomickou zónu s cca 50 závody, které by zaměstnávaly cca 8000 pracovníků.

V lednu 2008 byla vyhlášena speciální ekonomická zóna "Burabaj" pro rozvoj Šučinsko-Borovské lázeňské oblasti. Cílem je vybudovat konkurenceschopnou turistickou infrastrukturu pro domácí i zahraniční turisty.

2.5 Investice - přímé zahraniční investice v teritoriu (odvětvová a teritoriální struktura)

Příliv PZI do Kazachstánu v roce 2019 činil 25,9 mld. USD, což je o 15,8 % více oproti loňskému roku. Jako základní zdroj přílivu se uvádí reinvestice příjmů nerezidentů do kapitálu KZ společností.

KZ strana definovala 6 prioritních zemí, se kterými rozpracovává prioritní projekty s cílem získání velkých společností pro investování v Kazachstánu. Cca 80% všech přímých zahraničních investic směřovaných do střední Asie se nachází v Kazachstánu.

Nejvíce přímých zahraničních investic přichází do Kazachstánu z Nizozemí (30,2 %), dále ze Spojených států (22 %), Švýcarska (10,5 %), Ruska (6,18 %), Číny (6,14 %) a Belgie (4,3 %).

Nejvíce přímých zahraničních investic v Kazachstánu směřuje do těžebního průmyslu (55,8 %), zpracovatelského průmyslu (7,9 %), obchodu (13,5 %), finančního a pojišťovacího sektoru (5,4 %) a dopravy (3,2 %).

V Kazachstánu investují velké společnosti jako je Chevron, Siemens, Microsoft, General Electric, The Coca-Cola Company, Danone, Henkel apod.

2.6 Investice - podmínky vstupu zahraničního kapitálu (omezení, pobídky pro investory)

Od prosince 2018 byly výkon kompetencí v otázce lákání investic převeden na Ministerstvo zahraničních věcí KZ, naopak tvorba relevantních politik byla přenesena na Ministerstvo národního hospodářství KZ. Investiční výbor a národní společnost KAZAKH INVEST JSC, zřízená vládou KZ a jednajícím jejím jménem jako jediný vyjednávač, byla zmocněna vést jednání s investory a sledovat provádění investičních projektů.

Investorům je poskytována celá řada podpůrných služeb podle principu „one-stop shop“ - od hledání nápadu po uvedení projektu do provozu. Takový mechanismus umožňuje vysílat projekty z regionů přímo do zahraničních agentur a hledat potenciální investory a naopak. Byly vyvinuty a implementovány nové přístupy, které zahrnují vývoj investičních návrhů, podporu investorů, identifikaci a eliminaci nepříznivých faktorů.

Vláda Kazachstánu prosazuje dlouhodobě vstřícnou politiku vůči zahraničním investorům. Od roku 2015 uplatňuje KZ vláda upravený rejstřík **investičních pobídek pro zahraniční investory**. V rámci investičních pobídek jsou pro zahraniční investory k dispozici následující pobídky: **osvobození od celních poplatků** (pro import technologického zařízení a jeho částí na období 5 let, pro import náhradních dílů pro technologické zařízení, suroviny a materiály na období 5 let v závislosti na rozměru investice), **granty „in-kind“** (majetek, vlastněný Republikou Kazachstán, bude převeden do dočasného bezplatného užívání nebo bude poskytnuto právo na dočasné bezplatné užívání pozemků, a to s předpokladem následujícího převodu do vlastnictví nebo využití půdy; maximální rozměr grantu „in-kind“ nesmí převyšovat 30% investice).

Pro prioritní investiční projekty mohou být poskytnuty další následující pobídky: **daňové pobídky** (snížení daně z příjmu právnických osob až o 100 %, uplatnění 0 koeficientu u daně z půdy, výměr daně z majetku na úrovni 0 % ke zdaňovanému základu), **investiční dotace** (vrácení do 30 % skutečných nákladů na výstavbu a montážní práce a nákladů za zakoupené zařízení).

Investiční pobídky jsou určeny pro projekty v definovaných prioritních oblastech, jako je chemický průmysl, metalurgie, výroba osobních vozidel, výroba nábytku, pozemní doprava, letecká doprava, komunikace, zdravotnické aktivity apod.

Investiční preference se poskytují právním subjektům (legal entity) Kazachstánu. Investiční pobídky jsou poskytovány na základě investiční dohody, uzavřené mezi Investičním výborem (Investment Committee) Ministerstva zahraničních věcí KZ a právním subjektem implementujícím investiční projekt.

3 Vztahy země s EU

Vedle tradiční vazby na Rusko a sílícího vlivu Číny se Kazachstán snaží o vícevektorovou politiku, zejména o dobré vztahy s EU a USA.

3.1 Zastoupení EU v zemi

Delegace Evropské unie pro Kazachstán se nachází v Nur-Sultanu na adrese 62 Kosmonavtov street, Chubary District, Nur-Sultan, 010000, Kazakhstan, tel.: +7(7171) 971 040, e-mail: delegation-kazakhstan@eeas.europa.eu, web: http://eeas.europa.eu/delegations/kazakhstan/index_en.htm.

3.2 Obchodní vztahy země s EU

EU zůstává největším investorem a obchodním partnerem Kazachstánu s 29,0 % podílem na zahraničním obchodu Kazachstánu. Kazachstánský export do EU je tvořen zejména ropou a plynem (cca 86,2 % KZ exportu do EU). Export ze zemí EU do Kazachstánu je tvořen zejména stroji, dopravním zařízením, chemickými výrobky, spotřebním zbožím apod.

Vývoj obchodu v mld. EUR:

	EU import	EU export	saldo
2015	22,4	6,3	-16,1
2016	16,9	5,2	-11,7
2017	24,2	5,7	-18,5
2018	31	6,7	-24,3
2019	18,8	6,3	-12,4

Obchodní a ekonomické vztahy mezi EU a Kazachstánem se rozvíjejí na základě posílené Dohody o partnerství a spolupráci (**The EU-Kazakhstan Enhanced Partnership and Cooperation Agreement**), podepsaná v Astaně dne 25. 12. 2015, která vstoupila v platnost 1. března 2020.

Další významný rámec pro spolupráci s EU je vytvářen regionální EU strategií pro střední Asii, v jejíž rámci probíhají tři programy a to podpora revize investičního právního rámce (2020-2023), podpora obchodu mezi zeměmi střední Asie (2020-2024) a podpora právního státu (2020-2024). Spolupráce se též zaměřuje na rozvoj kontaktů a spolupráce mezi výzkumnými institucemi, univerzitami, soukromým sektorem a občanskou společností. EU podporuje a účastní se celé řady aktivit dalších mezinárodních organizací, jako je např. OECD.

3.3 Poskytování rozvojových fondů a nástrojů EU

EU poskytuje zemím Střední Asie rozvojovou pomoc. Od roku 2014 přestal být Kazachstán přímým příjemcem bilaterální rozvojové pomoci EU, nicméně celá řada projektů stále probíhá.

4 Obchodní a ekonomická spolupráce s ČR

Česko-kazachstánské bilaterální vztahy jsou dlouhodobě korektní. Pokračuje trend narůstajícího zájmu české podnikatelské sféry směrem ke Kazachstánu, který se mj. projevuje v rostoucím obchodním obratu a ve vysoké účasti českých firem na podnikatelských misích do Kazachstánu a na významných veletrzích a výstavách v Kazachstánu.

4.1 Bilance vzájemné obchodní výměny za posledních 5 let

Kazachstán je největším a nejvýznamnějším obchodním partnerem ČR v regionu Střední Asie. Vzájemný obchod od r. 1993 (vznik ČR) do r. 2014 (dosavadní nejvyšší objem obratu) vzrostl v korunovém vyjádření cca 25x (v dolarovém ekvivalentu 35x). S ohledem **na přírodní bohatství země a na jeho průmyslový i ekonomický potenciál** ČR považuje Kazachstán za významného strategického partnera nejenom v rámci středoasijských zemí, ale i v rámci postsovětského regionu.

Od roku 2016, po překonání prudkého poklesu vzájemného obchodu způsobeného devalvací KZT, se vzájemný obchod vyznačuje postupným růstem českého vývozu a kolísáním KZ vývozu do ČR, což je ovlivněno zejména světovými cenami ropy.

Níže uvádíme tabulku obchodní výměny ČR – Kazachstán za poslední roky (v tisících USD)

Rok	Vývoz	Dovoz	Obrat	Saldo
2014	420 101	766 482	1 186 583	-346 382
2015	224 095	423 295	647 390	-199 201
2016	179 021	166 617	345 638	12 404
2017	217 779	509 845	727 624	-292 066
2018	289 117	653 652	942 770	-364 535
2019	320 101	597 636	917 738	-227 535

Zdroj: Český statistický úřad

4.2 10 nejvýznamnějších položek českého vývozu/dovozu

Ve vzájemné obchodní výměně ČR – Kazachstán dominují energetické komodity (zejména ropa) a další nerostné suroviny. Kazachstán je v posledních letech třetím největším dodavatelem ropy do ČR po Rusku a Ázerbájdžánu (jeho podíl činí cca 10 % z celkového objemu dovozu ropy do ČR). Mezi další dovozní položky řadíme železo, zemní plyn, zařízení pro telekomunikaci, tkaniny, rybí výrobky apod.

Český dovoz (2019) - 10 největších zbožových skupin dle SITC 2:

Kód zboží	Zbožová skupina - SITC 2	Podíl v %
33	Ropa, ropné výrobky a příbuzné materiály	85,59
52	Anorganické chemikálie	8,04
67	Železo a ocel	3,68
34	Topný plyn, zemní i průmyslově vyráběný	0,90
22	Olejnata semena a olejnata plody	0,58
66	Výrobky z nekovových nerostů	0,45

3

Ryby, koryši, měkkýši

0,33

Oproti dovozu z Kazachstánu je český vývoz mnohem diverzifikovanější s výraznou převahou strojírenské produkce. Hlavní položky českého vývozu představují silniční vozidla, zařízení pro telekomunikaci, kancelářské stroje, elektrické přístroje, kovozpracující stroje, léky, soustruhy, cukr, sklo, autosoučástky, svítidla, nábytek, zbraně apod.

Český vývoz (2019) - 10 největších zbožových skupin dle SITC 2:

Kód zboží	Zbožová skupina - SITC 2	Podíl v %
78	Silniční vozidla	31,25
76	Zařízení pro telekomunikace a pro záznam a reprodukci zvuku	22,40
75	Kancelářské stroje a zařízení k automatickému zpracování dat	12,51
79	Ostatní dopravní a přepravní prostředky	6,53
74	Stroje a zařízení všeobecně užívané v průmyslu	5,34
54	Léčiva a farmaceutické výrobky	3,40
00	Živá zvířata	2,84
77	Elektrická zařízení, přístroje a spotřebiče	2,37
72	Strojní zařízení pro určitá odvětví průmyslu	2,25
66	Výrobky z nekovových nerostů	1,52

4.3 Vzájemná výměna v oblasti služeb

V roce 2019 vzrostl vývoz služeb z ČR do Kazachstánu o 58,7 % na 1 365 mil. Kč, z toho připadalo 26,3 % na dopravu, 22,4 % na cestovní ruch, a 13,4 % na telekomunikační služby. V daném období poklesl dovoz služeb z Kazachstánu do ČR o 8,4 % na 912 mil. Kč, z toho připadalo 96,4 % na dopravu, 1,6 % na ostatní podnikatelské služby a 0,7 % na cestovní ruch.

Největší poptávka je trvale po službách v cestovním ruchu, zejména o lázeňské pobyty spojené s další turistikou. Významným impulzem pro cestovní ruch přineslo otevření přímého spojení mezi Prahou a Nur-Sultanem kazachstánskou společností SCAT od června 2019.

Ostatní položky (nákladní doprava a obchodně technické služby) jsou bezprostředně spojeny s realizací větších a složitějších obchodních případů, které vyžadují zajištění celého komplexu dodávky (tj. nejen zboží, ale i dopravy a dalších nutných doprovodných služeb). Díky vzdálenosti a charakteru vzájemné obchodní výměny jsou perspektivy českých firem v oblasti služeb do určité míry omezeny, určitě je však perspektivní cestovní ruch.

4.4 České investice v teritoriu: Firmy a joint-ventures ve vzájemném obchodu a v ostatních oblastech ekonomické spolupráce

Vzájemné přímé investice se pohybují na nízké úrovni. Dle statistik z Národní banky Kazachstánu dosáhly české investice v Kazachstánu ke konci 2019 celkové výše 216,8 mil. USD. Nejvíce českých investic se v Kazachstánu realizovalo v roce 2008 a dále v období 2010 - 2013. Opačným směrem jsou evidovány investice pouze v hodnotě 22,3 mil. USD.

Prioritní pozornost ČR a Kazachstánu se zaměřuje především na **spolupráci v energetice, strojírenství, dopravě, zdravotnictví a zemědělství**. Česká strana klade důraz také na rozvoj spolupráce s **kazachstánskými regiony**. Zájem českých společností o KZ trh je též reflektován v účasti českých společností na významných veletrzích v Kazachstánu jako je zemědělský veletrh AgriTek v Nur-Sultanu (březen), zdravotnický veletrh KIHE v Almaty (květen), veletrh dobývací techniky Mining Week v Karagandě (červen), veletrh Kazbuild v Almaty (září), elektroenergetický veletrh Power Kazakhstan v Almaty (říjen), potravinářský veletrh WorldFood v Almaty (listopad) apod.

V Kazachstánu úspěšně působí více jak 10 českých společností, např. Fosfa, Home Credit, Bednář či Hydroma. Tyto společnosti zpravidla působí na kazachstánském trhu již delší dobu. Významná je především spolupráce mezi Škodou Auto a podnikem AziaAvto. Společnost AziaAvto montuje v Usť Kamenogorsku vozidla Octavia, Superb, Rapid a Kodiaq (spolupráce obnovena v létě 2017 po 2leté pauze v souvislosti

s propadem ekonomiky Kazachstánu).

Dle oficiálních údajů působí na KZ trhu aktivně cca 30 společností s českou účastí. Dále je v Kazachstánu více jak 35 kanceláří a zastoupení českých společností, nejvíce z nich je v Almaty a v Nur-Sultanu, dále v Karagandě, Pavlodaru a Taldykorganu. Zájem o kazachstánský trh má cca 200 českých společností.

4.5 Smluvní základna mezi oběma státy

Přehled platných smluv mezi ČR a Kazachstánem v ekonomické oblasti:

- 1 Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Republiky Kazachstán o podpoře a vzájemné ochraně investic - podepsána dne 8. 10. 1996, vstup v platnost dne 2. 4. 1998.
- 1 Smlouva mezi Českou republikou a Kazašskou republikou o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku - podepsána dne 9. dubna 1998, vstup v platnost dne 29. října 1999.
- 1 Smlouva mezi Českou republikou a Republikou Kazachstán o spolupráci v mezinárodní silniční dopravě – ratifikace v r. 2003.
- 1 Dohoda mezi vládou České republiky a vládou Republiky Kazachstán o ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci - podepsána dne 8. září 2004, vstup v platnost dne 21. listopadu 2006.
- 1 Dohoda o boji proti organizovanému zločinu a nelegální distribuci drog a jiných omamných látek, podepsána v dubnu 1998.
- 1 Protokol mezi Českou republikou a Kazašskou republikou o změnách a doplnění Dohody mezi vládou České republiky a vládou Republiky Kazachstán o podpoře a vzájemné ochraně investic - podepsán 25. 11. 2010 v Astaně. Protokol vstoupil v platnost 15. září 2013.
- 1 Dohoda mezi vládou ČR a vládou Kazachstánu o zrušení vízové povinnosti pro držitele diplomatických pasů ČR a diplomatických pasů Kazachstánu byla podepsána dne 23. 2. 2011, vstup v platnost 15. července 2016. Spolu s uvedenou dohodou byla rovněž podepsána Smlouva mezi vládou ČR a KZ o zpětném přebírání osob s neoprávněným pobytem (readmisní dohoda) – zatím nevstoupila v platnost.
- 1 Dohoda v oblasti cestovního ruchu mezi ČR a Kazachstánem, podepsána v Praze dne 3. listopadu 2011.
- 1 Ujednání mezi Ministerstvem obrany ČR a Ministerstvem obrany Kazachstánu o spolupráci ve vojenské oblasti z října 2012.
- 1 Ujednání mezi Ministerstvem zdravotnictví ČR a Ministerstvem zdravotnictví KZ o spolupráci v oblasti zdravotnictví a lékařské vědy z října 2012.
- 1 Protokol k Dohodě o ochraně investic, podepsaný v Astaně 25. listopadu 2010.
- 1 Protokol ke Smlouvě mezi Českou republikou a Kazachstánem o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu a z majetku, podepsaný v Astaně 24. listopadu 2014.
- 1 Smlouva mezi vládou České republiky a vládou Republiky Kazachstán o spolupráci v boji proti trestné činnosti, podepsaná v Astaně 23. listopadu 2017.

Dne 8. září 2004 v průběhu oficiální návštěvy prezidenta V. Klause v Kazachstánu byla podepsána Dohoda mezi vládou ČR a vládou Kazachstánu o ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci. Na základě výše uvedené Dohody byla v roce 2005 ustavena Česko – kazachstánská Mezivládní komise k ekonomické, průmyslové a vědeckotechnické spolupráci, a to jako pracovní orgán pro řešení aktuálních obchodně-ekonomických otázek vzájemné spolupráce. Poslední 10. zasedání Komise se uskutečnilo v listopadu 2019.

4.6 Zahraniční rozvojová spolupráce

Kazachstán nepatří mezi priority zahraniční rozvojové spolupráce ČR a není vypracován plán dlouhodobé spolupráce na tomto úseku. Nicméně, vzhledem k řadě komparativních výhod českých realizátorů lze předpokládat, že ČR bude v Kazachstánu navazovat na úspěšné aktivity z minulých let, zejména v sektorech životního prostředí, dopravy a zemědělství.

5 Mapa oborových příležitostí - perspektivní položky českého exportu

Kazachstán pokračuje v programech industrializace země, což generuje poptávku po moderním zařízení a technologiích v celé řadě sektorů. Možnosti pro české výrobce existují v sektorech dopravy, strojírenství, zdravotnictví, ve vojenské oblasti, ve finančním sektoru, u spotřebního zboží (sklo, nábytek apod.) a v dalších sektorech.

5.1 Nejperspektivnější položky pro český export, odvětví pro investice, privatizační a rozvojové projekty

Aktuální sektorové příležitosti pro Kazachstán naleznete v Mapě oborových příležitostí na portálu BusinessInfo.cz (www.businessinfo.cz/mop).

5.2 Kalendář akcí

V roce 2019 proběhly zejména následující akce v Kazachstánu:

- 1 Únor 25. 2. – setkání nového velvyslance ČR v Kazachstánu Rudolfa Hykla s českými exportéry na MZV ČR.
- 1 Březen 13. – 15. 3. účast 4 českých firem na zemědělské výstavě FarmTek v Astaně.
- 1 Duben 15. - 17. 4. – PROPED „Regiony ČR a jejich tradiční výrobky“ v Almaty – podpora turistického ruchu českých regionů a tradičních regionálních výrobců potravin (česká vína apod.)
- 1 Květen 15. – 17. 5. – účast českých firem na veletrhu zdravotnictví KIHE v rámci programu NOVUMM-KET v podobě stánku ČR (organizované CzechTrade).
- 1 Květen 27. - 28. 5. – mise 8 českých firem v sektoru průmyslu se zaměřením na dodávky technologií pro hlubinné dobývání. Organizátorem mise ZK CT Almaty ve spolupráci se ZÚ Nur-Sultan.
- 1 Červen 2. 6. – otevření přímého leteckého spojení Nur-Sultan – Praha (SCAT Airlines)
- 1 Červen 25. – 27. 6. – účast českých firem na veletrhu Mining Week Karagandy.
- 1 Srpen 19. -23. 8. PROPED incomingová mise KZ farmářů na výstavu Země živitelka;
- 1 Září 9. – 11. 9. PROPED incomingová mise KZ potravinářů do ČR;
- 1 Září - výstava českého uměleckého skla v Národním muzeu v Nur-Sultanu;
- 1 Září - účast českých VŠ na veletrzích vzdělávání v Kazachstánu;
- 1 Říjen 17. 10. - podnikatelské fórum v Nur-Sultanu při příležitosti návštěvy předsedy PSP ČR do KZ;
- 1 Říje 18. 10. - PROPED podnikatelské fórum v Šymkentu při příležitosti návštěvy předsedy PSP ČR do KZ;
- 1 Říjen 23. - 25. 10. - účast českých firem na veletrhu Power Kazkhstan;
- 1 Říjen 23. - 25. 10. - účast českých firem na veletrhu KazAgro v Nur-Sultanu;
- 1 Říjen 23. - 24.10. - účast českých firem na workshopu cestovního ruchu zemí V4 v Kazachstánu;
- 1 Listopad 11. - 12. 11. - desáté zasedání česko-kazachstánské Mezvládní komise pro hospodářskou, průmyslovou a vědeckotechnickou spolupráci.

6 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Kazachstánský trh má velice dobrý potenciál, je však nutné počítat s tím, že vstup na něj je komplikovaný, nákladný a zejména časově náročný.

6.1 Vstup na trh: distribuční a prodejní kanály, využívání místních zástupců, další faktory ovlivňující prodej

Pro prosazení nabízeného zboží v Kazachstánu jsou důležité pevné osobní kontakty, periodicky upevňované projevy pozornosti. Tyto kontakty musí mít velmi široké zázemí, neboť klíčové osoby mění významná místa, ale kontakty zůstávají.

Nelze stavět své obchodní aktivity pouze na zaslání e-mailů a odkazech na internetové stránky, případně na zaslání faxů. Pokud kazachstánský obchodník o nabídku či kontakt nemá zájem, nereaguje. Obdobně se chová, jestli jazykově zasláné nabídce nerozumí. Pro komunikaci s partnerem je nutná dobrá znalost ruštiny, používání jiných jazyků, jak v písemném, tak ústním projevu zcela určitě vyvolává problémy. Požadovaná stanoviska, či odpovědi je nutno často taktně urgovat.

Další důležitou skutečností je, že v Kazachstánu je pouze několik velkoobchodních a maloobchodních řetězců. Hlavním důvodem je populačně geografický faktor, tj. velká rozloha země při relativně nevelkém počtu obyvatel a s tím i související dopravní náklady. Významným faktorem také je, že pro většinu obyvatel je nákup základních potravin i zboží denní spotřeby v supermarketech považován za luxus, neboť mnoho věcí je možné na lokálních trzích pořídit za nižší ceny. Při zásobování malých obchodů i velkých tržnic významná role patří tureckým obchodníkům (blízkost teritoriální i jazyková). Dalším faktorem je levné čínské zboží (zejména na trzích).

Podle informací českých obchodních zástupců nelze jednoznačně uvést, zda pro firmy je účelnější zaměstnávat jako zástupce českého či místního občana. Nevýhodou místních sil často bývá nedostatek loajality vůči zastupované firmě a neustálé hledání jiné, cizí firmy, která by nabídla vyšší plat. Naopak, výhodou je, že výše mzdy je nižší než vyslaného zástupce české firmy. Výhodou českého zástupce je sepestí s českou (vysílající) firmou a objektivnější hodnocení trhu. Ukazuje se, že nejlepší kombinací je situace, kdy vedoucí zastoupení je český občan a sekretářka nebo asistentka je místní síla. Tato kombinace má ještě další výhodu, neboť více a více se začíná na úřadech, ale i ve firmách prosazovat kazaština a tu by měla ovládat místní síla.

Při realizaci dodávky technologických celků je nutno se připravit na to, že se složitě hledají kvalifikované pracovní síly.

6.2 Dovozní podmínky a dokumenty, celní systém, kontrola vývozu, ochrana domácího trhu

Pro dovoz zboží do Kazachstánu je zapotřebí předložit bance smlouvu o dovozu zboží. Tuto smlouvu banka zaregistruje.

Takto zaregistrovanou smlouvu je nutno předložit u příslušných celních orgánů k registraci, kde je následně právnická nebo fyzická osoba vedena jako „účastník zahraničně-obchodní činnosti“.

Po dovozu zboží dovozce platí clo plus 0,1 % z ceny smlouvy. Je důležité promyšleně sestavit smlouvu, resp. dvě smlouvy tak, aby jedna smlouva mluvila obecně o dovozu zboží a druhá o konkrétní dodávce. To umožní, aby 0,1 % se platilo pouze z druhé smlouvy, respektive z dodatku. V opačném případě bude zapotřebí neustále platit uvedenou sumu z celkového objemu kontraktu.

Po zaplacení zmíněných poplatků platí dovozce 12% DPH (od 1. 1. 2009) ze sumy sestávající se z ceny kontraktu a z poplatků za proclení.

Je-li dovozce ze země, se kterou je platná „Dohoda o zamezení dvojího zdanění“ (s ČR podepsána v dubnu 1998) a má-li k dispozici dokument o tom, že již DPH zaplatil v zemi původu, pak se od něj platba DPH nevyžaduje, resp. vyžaduje se jen ta část DPH, o kterou je kazachstánské DPH

(12 %) vyšší než DPH v zemi, ze které je zboží dováženo. Existují druhy zboží, u kterých je možno požadovat odložení platby DPH, např. léky.

Certifikáty a osvědčení shody na území Celní Unie

15. března 2015 skončilo přechodné období, během něhož bylo na území Celní unie Ruska, Běloruska a Kazachstánu možné používání národních osvědčení/certifikátů a prohlášení o shodě (např. GOST a Technické předpisy/reglamente) pro průmyslové a domácí zařízení vydané ještě před platností následujících Technických předpisů Celní Unie (TR CU):

- 1 TR CU 010/2011 "V oblasti bezpečnosti strojů a zařízení"
- 1 TR CU 012/2011 "O bezpečnosti zařízení pro použití v prostředí s nebezpečím výbuchu"
- 1 TR CU 004/2011 "O bezpečnosti zařízení nízkého napětí"
- 1 TR CU 016/2011 "O bezpečnostní zařízení pracující na plynná paliva"
- 1 TR CU 020/2011 "Elektromagnetická kompatibilita technických prostředků"

Tzn. národní osvědčení a prohlášení (např. GOST a TR) po 15. březnu 2015 již nejsou platné. Po tomto datu bude možné používat pouze unijní osvědčení/certifikáty a prohlášení o shodě. Nestačí však jen získat nové dokumenty, ale legislativa Celní unie požaduje i změny značení zboží.

Obchodování s výrobky bez řádných dokladů dle požadavků Technických předpisů Celní Unie (TR CU) je pokutováno v souladu s administrativním zákoníkem CU.

Celní systém

Dne 1. 7. 2010 začala naplno fungovat Celní unie Rusko - Bělorusko - Kazachstán, která zjednodušila vzájemné obchodování (vzniklý jednotný celní prostor pro podnikatele znamená, že se jejich zboží po území států CU pohybuje bez celní deklarace a odbavení), zavedla jednotný celní sazebník a zjednodušila pohyb cizího zboží uvnitř jednotného celního prostoru. Jednotný celní sazebník z celkového počtu 11 170 předpisů cel je u 5 704 zvýšil a u 497 snížil, u 409 položek si Kazachstán vyjednal výjimku – jako léky, umělé hmoty, papír a lepenka, hliníkové výrobky, železniční a tramvajové lokomotivy. Vznikem CU se v Kazachstánu zvýšila střední úroveň cel ze 6,2% na 10,6%. Teprve v průběhu roku 2019 v důsledku postupného snižování cel po vstupu do WTO klesly na hodnotu opět kolem 7 %.

Od 1. července 2011 byly v rámci budování mechanismu Celní unie odstraněny celní kontroly na hranicích mezi Kazachstánem a Ruskem.

V lednu 2012 byl vytvořen Jednotný ekonomický prostor mezi Kazachstánem, Ruskem a Běloruskem.

V lednu 2015 byla mezi Kazachstánem, Ruskem, Běloruskem a Arménií vytvořena Eurasijská hospodářská unie. Kyrgyzstán k ní přistoupl v srpnu 2015.

V rámci vstupu KZ do WTO si KZ vyjednal výjimky pro řadu výrobků, u kterých došlo ke snížení celních sazeb. Výrobky dovezené do KZ za těchto podmínek však nesmějí být reexportovány do dalších zemí Eurasijské hospodářské unie.

Kontrola vývozu

V Kazachstánu jsou zavedeny poměrně standardní podmínky kontroly vývozu, založené na vydávání vývozních licencí na kontrolované položky. Jedná se zejména o některé suroviny, potraviny, léky, líc a samozřejmě zbraně, vojenský materiál a zboží dvojího užití.

Ochrana domácího trhu

Vlastní podmínky dovozu do Kazachstánu byly poměrně liberální a ochrana trhu se spíše uplatňovala prostřednictvím odmítání poskytovat prostředky ze státního rozpočtu na financování zboží a služeb, které Kazachstán akutně nepotřebuje. Po vzniku Celní unie spadají záležitosti ohledně celních sazeb a částečně též netarifních překážek obchodu do kompetence CU. V souvislosti se vstupem Kazachstánu do WTO v roce 2015 dochází ke změkčení některých dřívějších ochrannářských opatření.

6.3 Podmínky pro zřízení kanceláře, reprezentace, společného podniku

V Kazachstánu existuje mnoho zákonných norem a předpisů upravujících tyto záležitosti. Při zřizování kanceláře či reprezentace nebo společného podniku je zapotřebí mít k dispozici ověřený výpis z obchodního rejstříku, nutný je soudně ověřený překlad statutu. Totéž se týká i zřizování společného podniku. V současnosti postačuje ověřený překlad těchto dokumentů do jazyka ruského, do budoucna je však třeba počítat s tím, že bude nutný i překlad do kazaštiny. **Pro zřízení kanceláře, reprezentace či společného podniku se doporučuje využít některé ze specializovaných konzultantských společností.**

Od července 2013 se změnila pravidla pro způsob registrace právnických osob, subjektů malého podnikání v Kazachstánu. Postup je plně elektronický prostřednictvím portálu egov.kz. Při registraci právnické osoby novým způsobem je nutné, aby zakladatel či zakladatelé byli registrováni před podáním návrhu na založení nové právnické osoby v systému egov.kz.

6.4 Požadavky na propagaci, marketing, reklamu (využití HSP), významné veletrhy a výstavy v teritoriu

Efektivní reklamou a propagací je v Kazachstánu účast českých firem na specializovaných mezinárodních výstavách i veletrzích, které dosahují v posledních letech poměrně vysoké úrovně a jsou vnímány jako důležitý indikátor zájmu o místní trh. Je však žádoucí akceptovat místní zvyklosti, čímž je míněna zejména komunikace s potenciálními místními zákazníky v ruském jazyce, katalogy a další propagační materiály doporučujeme připravit také v ruštině.

Zkušenost posledních let ukazuje, že úspěšnost prezentací na výstavách v Kazachstánu je podstatně větší než např. v Evropě nebo v USA. Důvody jsou v zásadě dva. První je ten, že je zde orientální způsob praxe v obchodě, počínaje osobním kontaktem s partnerem přes společenskou stránku obchodu, která má v Kazachstánu svou nezastupitelnou úlohu. Druhým důvodem je to, že mnoho firem svou činnost příliš neprezentuje (z daňových důvodů, obava z konkurence, spojení s vysokými vládními kruhy atp.), proto ani celkem významné a silné firmy nejsou v informačních materiálech a katalozích uváděny. Účast na výstavě jim dává možnost přímo na místě oslovit svého partnera bez zbytečného šumu a „vysílání zbytečných“ informací do světa.

Dobrou příležitostí k propagaci českého zboží a služeb je účast firem na výstavách či veletrzích v rámci tzv. oficiální účasti ČR (akce pod záštitou MPO ČR a některých dalších ministerstev – MMR, MZe, kdy je zúčastněným firmám poskytován příspěvek na výstavní plochu atd.). Přehled těchto propagačních akcí na příslušný rok je publikován na internetových stránkách příslušných ministerstev.

Také agentura CzechTrade realizuje společné účasti na výstavách se státní podporou na vybraných výstavách (veletrzích), nezařazených mezi oficiální účasti.

Náklady na reklamu v kazachstánských hromadných sdělovacích prostředcích jsou poměrně vysoké, proto tento způsob propagace české firmy příliš nevyužívají.

Veletrhy a výstavy v teritoriu

Kompletní přehled všech výstav a veletrhů pořádaných v Kazachstánu, vč. podrobných informací o termínu akce, o jejich věcném zaměření, podmínkách pořádání akce a kontaktech, lze najít na internetu, např. na: www.exponet.ru, resp. na webových stránkách jednotlivých kazachstánských výstavních společností nebo organizátorů výstav:

ITECA (Almaty, Nur-Sultan, Atyrau) tel.: +7 727 258 34 34, Fax +7 727 2583444 e-mail: contact@iteca.kz, astana@iteca.kz, iteca_atyrau@iteca.kz web: www.iteca.kz, www.caspianworld.com

Atakent-Expo tel.: +7 727 2582535, 751357, 747926, Fax +7 727 2582959 e-mail: office@exhibitions.kz web: <http://eng.atakentexpo.kz/>

TNT Productions, Inc. tel.: +7 727 2501999, Fax +7 727 2505511 e-mail: kazakhstan@tntexpo.com web: www.tntexpo.kz, www.tntexpo.com

“CATEXPO” tel.: +7 7272 663680/81/82/83, Fax +7 727 2663684, e-mail: info@catexpo.kz web: www.catexpo.kz

KazExpoService tel.: +7 727 2921966, 920840, Fax: +7 727 2924838 e-mail: kazexpSERVICE@inbox.ru

Kazexpo tel.: +7 727 2729531, Fax: +7 727 2507519 e-mail: kazexpo@kazexpo.kz web: www.kazexpo.kz

KORME Exhibition Centre tel/fax: +7 (7172) 52-43-43/11/12/13/14 e-mail: info@korme-expo.kz web: www.korme-expo.kz

Bližší informace k účastem na výstavách a veletrzích v Kazachstánu (se státním příspěvkem) jsou zveřejňovány na www.businessinfo.cz, www.czechtrade.cz a www.mpo.cz

6.5 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Přestože má Kazachstán na ochranu práv duševního vlastnictví poměrně kvalitní legislativu, na jeho trh postupují padělky značkového zboží. Zboží takového původu se zpravidla prodává v tržnicích. V oblasti ochrany průmyslových práv přímo na území Kazachstánu je situace lepší. V případě zaregistrování padělků zboží z ČR doporučujeme informovat velvyslanectví v Nur-Sultanu či kancelář CzechTrade v Almaty.

6.6 Trh veřejných zakázek

Zákon o zadávání veřejných zakázek byl přijat v roce 2002 a definuje transparentní postup při jejich zadávání. Veřejné zakázky jsou v Kazachstánu publikovány na webové stránce www.goszakup.gov.kz.

Webová stránka veřejných zakázek zajišťuje registraci účastníků procesu veřejných zakázek, shromažďování informací o uskutečněných veřejných zakázkách, realizaci elektronických veřejných zakázek, poskytování informací o plánovaných veřejných zakázkách, publikování statistických dat.

Účastníci elektronických státních zakázek potřebují elektronické certifikáty (www.pki.gov.kz) a zaregistrovat se jako účastník webové stránky veřejných zakázek (<https://goszakup.gov.kz/app/index.php/ru/user/register>). S pomocí certifikátu může účastník vejít do systému (<https://goszakup.gov.kz/app/index.php/ru/user/login>) a účastnit se elektronické aukce veřejné zakázky.

6.7 Způsoby řešení obchodních sporů, rizika místního trhu a investování v teritoriu, obvyklé platební podmínky, platební morálka

V Kazachstánu již existují kvalitní právní firmy, které mohou být nápomocny v obchodním sporu. To, že ve sporu právní zastoupení potřebujete, je dáno nižší úrovní vynutitelnosti práva. Přes snahu o budování právního státu jsou rodové a kmenové vazby často velmi silné. Vláda se snaží postupně investiční klima zlepšovat zejména pro větší zahraniční investory. Některé možné spory lze též řešit v rámci mechanismu Mezivládní komise pro hospodářskou, průmyslovou a vědecko-technickou spolupráci ČR - Kazachstán.

Rizika místního trhu

Přestože se kazachstánský trh vyvíjí, stále platí rizika charakteru ryze typického pro celou středoasijskou oblast. Zatím zde stále není dostatek odborníků na zahraniční obchod a mnoho místních obchodníků má zkreslené představy. Velkým problémem jsou pak cenová jednání, neboť málo kdo je ochoten připustit, že zboží má svou hodnotu, a proto i cenový limit, pod který se nedá jít. Dalším faktorem je příliš levného a nepřilíš kvalitního čínského, příp. tureckého zboží. To často způsobuje problémy, neboť potenciálním partnerům se zdá všechno drahé, a proto upřednostňují mnohdy nižší cenu na úkor kvality.

Není příliš vhodné zde bez náležité přípravy rozvíjet vlastní aktivity, neboť struktura společnosti v Kazachstánu je velmi složitá. Je vhodnější si najít dobrého a spolehlivého místního partnera a jeho cestou řešit otázky celního odbavení, daní, tranzitů a různých povolení atp. Z tohoto hlediska je třeba také vhodně volit dodací podmínky.

Rizika investování v teritoriu

Obecně lze konstatovat, že z oficiálního hlediska jsou rizika investování poměrně malá (politická i ekonomická stabilita, existence právního

systému). V praxi je však situace složitější, tj. lze se často setkat s byrokratickými přístupy ze strany různých institucí. Doporučuje se při hledání partnerů preferovat solidnější společnosti, u velkých projektů využívat mechanismus Mezivládní komise, banky se státní účastí, apod.

Obvyklé platební podmínky, platební morálka

Na 74. zasedání Podskupiny expertů pro riziko zemí (členů konsensu OECD) ve dnech 27. - 28. ledna 2016 v Paříži byl Kazachstán zařazen do kategorie 6 (ze 7) členění zemí podle rizikovosti. V Kazachstánu k obvyklým platebním podmínkám patří 100 % platba předem, u dobrých, dlouhodobých a prověřeným obchodních partnerů se tato částka snižuje až na 50 %. Všeobecně lze uvést, že u obchodníků je platební morálka nižší, a to jak u fyzických, tak i právnických osob. Výjimku opět tvoří dobří obchodní partneři, kdy si každá strana uvědomuje nebezpečí poškození svých vztahů s partnerem. Avšak i v tomto případě kazachstánská strana považuje odklady některých plateb za zcela běžnou záležitost a je třeba jí vysvětlit, že mezi solidními partnery se všechno platí včas. Běžným zvykem v zemi je, že již po vyčlenění sumy potřebné pro platbu je tato suma zaslána svému adresátovi až po mnoha urgencích, neboť odesílatel se s ní snaží, alespoň na krátkou dobu, podnikat v bankovní sféře.

V případě účasti české bankovní sféry na financování některých projektů je žádoucí přesvědčit kazachstánskou stranu o prioritě těchto projektů tak, aby poskytla garanci akceptovatelnou pro EGAP, a.s., který má od roku 2004 uzavřenou dohodu o spolupráci ve formě Memorandum of Understanding s kazachstánskou státní úvěrovou pojišťovnou KECIC.

S ohledem na zlepšení finanční situace v Kazachstánu a na zvýšenou kvalitou bankovníctví jsou v ČR akceptovány i jiné platební nástroje (zejména akreditivy) největších kazachstánských bank.

6.8 Místní zvyklosti důležité pro obchodní kontakty, úřední a používaný jazyk(y), státní svátky, pracovní a prodejní doba

V Kazachstánu má obchod stejně jako ve většině východních zemí i určitou společenskou rovinu, což je první předpoklad úspěchu. Převážná část obchodníků se rekrutuje z řad soukromých podnikatelů, představitelů finančně-průmyslových skupin, ropných, těžařských a jiných exportních společností. Tito lidé jsou zcestovalí, mají přehled a není jim zcela cizí anglosaský styl jednání. Totéž platí o mladší generaci ve státní správě a podnikovém managementu. U této skupiny lidí převládá logické a koncepční myšlení. Již na první jednání je třeba se pečlivě připravit, mít dostatek informací o vlastní společnosti, o referenčních zakázkách, certifikátech na zboží apod, ale jednání je nutné ponechat v jejich režii. Osobní kontakt s potenciálním obchodním partnerem je nezbytný. Vybudovat si v Kazachstánu pevnou pozici může trvat měsíce, spíše roky. Je důležité získat důvěru a kontakty na místní lidi, kteří dále využijí své kontakty pro vaše zájmy. V neposlední řadě je také třeba mluvit dobře rusky (anglicky), neboť znalost jazyků je v Kazachstánu poměrně na nižší úrovni. Situace se postupně mění, neboť mnoho mladých lidí má již za sebou studia v zahraničí. Určitě nevede k obchodnímu úspěchu hojné zaslání e-mailu v angličtině doprovázené odkazy na internetové stránky. Pokud e-mailu místní nerozumí z jazykových důvodů, nebo nemají o kontakt zájem, nereagují. Dalším důležitým momentem je, že společnost v Kazachstánu je poměrně patriarchální a zejména prvotní kontakty na osobní úrovni by měli navazovat spíše muži.

Pokud jde o kulturu a životní styl, mají obyvatelé Kazachstánu blízko k Evropě. Nutno však brát v úvahu, že Kazachstán, ač se jeví na první pohled jako země, která se neliší svými zvyklostmi od evropských, je zemí východní s výrazným orientálním typem myšlení. Jedná se např. o přesnost, schopnost dodržet nejen ústní ale i písemnou dohodu, otázka spolehlivosti, schopnosti vcítit se do problému partnera atp. Současně je třeba brát i v úvahu silné příbuzenské vztahy. Je též potřebná trpělivost, protože, obzvláště na úrovni úřadů, je nutné kvůli obměně partnera na kazachstánské straně začínat jednat znovu, a to i několikrát.

Zákon o jazycích z roku 1997 rozlišuje „státní jazyk“ a „oficiální jazyk“. Státním jazykem je kazaština. Podle platné Ústavy KZ (část I, čl. 7) se ve státních organizacích a orgánech místní samosprávy oficiálně používá vedle kazaštiny i ruština. Rok 1999 je rokem „nastartování“ programu cíleného a státními orgány podporovaného zviditelnění kazašského jazyka v občanském životě. Rusky však běžně hovoří téměř veškeré obyvatelstvo země.

Situace v reálném životě vypadá následovně: všichni obyvatelé Kazachstánu umí rusky, tedy i všichni Kazaši. Jen polovina z cca 10 mil. Kazachů je schopna mluvit kazašsky, ale z nich opět jen polovina zná knižní kazaštinu. Lze konstatovat, že cca 2 mil. obyvatel Kazachstánu z celkového počtu přes 17 mil. ovládá dobře kazaštinu. Nutno dodat, že mladá generace běžně při komunikaci kazaštinu používá a pozice kazaštiny rychle posiluje.

Státní svátky:

- 1 prosinec – Den nezávislosti
- 1 a 2. leden - Nový rok
- 1 leden - Pravoslavné Vánoce
- 1 březen - Mezinárodní den žen
- 1 březen - Nauryz mejramy (Svátek jara/nového roku)
- 1 květen - Svátek jednoty lidu Kazachstánu
- 1 květen - Den vítězství
- 1 srpen - Den Ústavy KZ
- 1 říjen - Den republiky

Rozhodnutím Parlamentu RK byl ještě jako svátek vyhlášen začátek muslimského svátku "Kurbanajt". Vzhledem k tomu, že se jedná o svátek, jehož datum určuje lunární kalendář, je tento svátek pohyblivý.

Často jsou k některým významným svátkům, rozhodnutím prezidenta nebo vlády, přidávány další volné dny, případně jsou prováděny různé přesuny. Je vhodné se včas informovat, jak přesně budou dny pracovního volna konkrétně pro daný rok určeny.

Obvyklá pracovní doba ve státních i v ostatních institucích je od 9 až 10 hod. do 18 až 19 hod. Prodejní doba v obchodech s potravinami je od 9 do 20 hod., v prodejnách spotřebního zboží od 10 do 19 hod. Ve větších městech je provozován dostatečný počet prodejen základních potravin s nepřetržitým provozem.

6.9 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria (oblasti se zvýšeným rizikem pro cizince)

Pro vstup a pobyt na území cizího státu musejí občané ČR splňovat podmínky stanovené jeho zákony. Ke sdělování aktuálních podmínek vstupu a pobytu na území cizího státu je příslušný zastupitelský úřad daného státu. Následující informace jsou určeny k základní orientaci. Ministerstvo zahraničních věcí ČR proto doporučuje českým občanům, aby si před cestou ověřili u zastupitelského úřadu navštěvovaného státu, zda se podmínky pro vstup a pobyt nezměnily.

Pro vstup do Kazachstánu na dobu nad 30 dní jsou potřebná víza. Z důvodu epidemie koronaviru Kazachstán zrušil s účinností od 17. 4. 2020 do 1. 11. 2020 osvobození občanů řady států, včetně ČR, od vízové povinnosti. V této době je tedy nutné žádat o víza pro vstup do země i na dobu kratší než 30 dní.

O vízum je možné požádat na **Velvyslanectví Republiky Kazachstán v Praze:**

Pod Hradbami 662/9, 160 00 Praha 6

tel.: 233 375642 (sekretariát velvyslance), 233 375 643 (konzulární oddělení), fax: 233 371019

e-mail: kzembas@gmail.com (velvyslanectví)

<http://mfa.gov.kz/en/prague>

Žádosti o udělení víza je možné podávat v pondělí, středu a v pátek od 9 do 12 hodin a výdej cestovních pasů probíhá v úterý a ve čtvrtek od 15 do 16 hodin. Při podávání žádostí o udělení víza je vyžadována osobní přítomnost a lhůta pro zpracování žádosti je nejméně 5 pracovních, resp. 7 kalendářních dnů.).

Podrobnou informaci ohledně druhu víza podle hlavního účelu cesty a podpůrných dokumentů k žádosti je možné nalézt na stránkách MZV ČR.

6.10 Podmínky pro zaměstnávání občanů z ČR

Pro zaměstnávání cizinců uplatňuje Kazachstán režim, kdy vláda stanovuje roční kvóty pro zaměstnávání cizinců, které rozděljuje na oblastní akimáty a hlavní město Nur-Sultan a město Almaty. Vláda sleduje politiku udržení zaměstnanosti domácí pracovní síly a snižováním kvót pro cizince chce dosáhnout toho, aby byla uvolněná pracovní místa obsazována domácími zaměstnanci. Navíc se u nově vytvořených míst požaduje zajištění podílu zaměstnanců z KZ, který v některých případech dosahuje až 90 %.

Kvóty jsou rozděleny mezi oblasti, města Nur-Sultan a Almaty mj. s přihlédnutím k situaci na trhu práce. Obecně lze konstatovat, že získání pracovního povolení celkově není snadné. Jednodušší situace je u expertů, kteří přicházejí do Kazachstánu na realizaci investičního projektu (v rámci přímých zahraničních investic).

6.11 Podmínky využívání místní zdravotní péče českými občany a občany EU

Pokud se jedná o akutní poskytnutí první pomoci, ta je poskytována zdarma. Platí se až následná péče. Ceny jsou vysoké, a to i vzhledem ke kvalitě poskytovaného ošetření. Vzhledem k výše uvedenému se doporučuje při cestě do Kazachstánu se pojistit. Vznikne-li skutečně kritická situace, je vhodné deklarovat, že máte zájem o poskytnutí placené zdravotní péče, lze tak dosáhnout podstatně vyššího standardu ošetření nebo hospitalizace. Je proto třeba mít u sebe dostatečnou peněžní hotovost, neboť tak lze eliminovat některé nepříjemné situace.

7 Kontakty

V komunikaci s Kazachstánci doporučujeme dávat přednost osobnímu kontaktu, případně telefonátu. E-mailové komunikaci je přikládán menší význam, i když se to postupně mění.

7.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

Velvyslanectví České republiky v Kazachstánu (s akreditací pro Kyrgyzstán)

Kabanbay Batyr Avenue 15/1, Business Centre Q2, 010000 Nur-Sultan, Republic of Kazakhstan
+7 7172 986828 (986537, 995101, 995061), e-mail: nur-sultan@embassy.mzv.cz

Obchodně ekonomický úsek se nachází na velvyslanectví v Nur-Sultanu
+7 (7172) 986828 (24), e-mail: commerce_nur-sultan@mzv.cz

Honorární konzulát Almaty

+7 7272 911734 e-mail: almaty@honorary.mzv.cz Honorární konzul: Uzakbaj Ruštemovič Ajtžanov

7.2 Kontakty na teritoriální odbory na MZV ČR a na MPO ČR, zastoupení ostatních českých institucí v teritoriu (CzechTrade, CzechInvest, CzechTourism, Česká centra)

Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR,

Olga Marková, odbor zahraničně-ekonomických politik, oddělení SNS, Západního Balkánu a dalších zemí
tel.: 224 852 004 e-mail: markova@mpo.cz

Pí. Marková je tajemnicí Mezivládní komise ČR - Kazachstán pro hospodářskou, průmyslovou a vědecko-technickou spolupráci.

Kancelář CzechTrade Almaty, Ing. Petr Jurčík, ředitel kanceláře, Tole bi 83, 050012 Almaty, Kazachstan

+7 727 244 9303 e-mail: almaty@czechtrade.cz

7.3 Praktická telefonní čísla v teritoriu (záchranka, dopravní policie, požárníci, infolinky apod.)

- 1 101 - hasičská služba
- 1 102 - policie
- 1 103 - rychlá lékařská pomoc
- 1 104 - havárie - plyn
- 1 112 - mimořádné události
- 1 118 - informace o telefonních číslech v Almaty (z některých uzlů nelze volat)
- 1 130 - nepřetržitá informační služba „lékařská pomoc a léky“ v Almaty
- 1 188 - placená informační služba pro telefonní čísla
  - 1 155 - z pevné linky v Almaty informace na letišti
- 1 8 (727) 2703333 z mobilního telefonu letištní informace v Almaty
- 1 8 (7172) 702999 z mobilního telefonu letištní informace v Nur-Sultanu
- 1 158 - taxi z pevné linky v Almaty

7.4 Internetové informační zdroje

- 1 Oficiální stránky Prezidenta KZ <http://www.akorda.kz/kz>
- 1 Oficiální stránky předsedy vlády KZ <https://primeminister.kz/ru>
- 1 Vláda Kazachstánu <https://primeminister.kz/ru/government/state>
- 1 Ministerstvo ekologie, geologie a přírodních zdrojů KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/ecogeo?lang=ru>
- 1 Ministerstvo obchodu a integrace KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/mti?lang=ru>
- 1 Ministerstvo energetiky KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/energo?lang=ru>
- 1 Ministerstvo aerokosmického průmyslu KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/mdai?lang=ru>
- 1 Ministerstvo národního hospodářství KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/economy?lang=ru>
- 1 Ministerstvo kultury a sportu KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/mcs?lang=ru>
- 1 Ministerstvo financí KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/minfin?lang=ru>
- 1 Ministerstvo průmyslu a infrastrukturního rozvoje KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/miid?lang=ru>
- 1 Ministerstvo práce a sociální ochrany obyvatelstva KZ <https://www.enbek.gov.kz/ru/frontpage>
- 1 Ministerstvo zdravotnictví KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/dsm?lang=ru>
- 1 Ministerstvo školství a vědy KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/edu?lang=ru>
- 1 Ministerstvo spravedlnosti KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/adilet?lang=ru>
- 1 Ministerstvo zemědělství KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/moa?lang=ru>
- 1 Ministerstvo informací a sociálního rozvoje KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/miid?lang=ru>
- 1 Ministerstvo obrany KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/mod?lang=ru>
- 1 Ministerstvo vnitra KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/qriim?lang=ru>
- 1 Ministerstvo zahraničních věcí KZ <http://www.gov.kz/memleket/entities/mfa?lang=ru>
- 1 Oficiální stránka města Nur-Sultan <http://astana.gov.kz/>
- 1 Oficiální stránka města Almaty <https://www.almaty.gov.kz/page.php>
- 1 Development Bank of Kazakhstan kdb.kz
- 1 National Agency for Technological Development natd.gov.kz
- 1 Investment Fund of Kazakhstan ifk.kz
- 1 State Corporation on Insurance of Export Credit and Investment kecic.kz
- 1 National Chamber of Entrepreneurs of Kazakhstan atameken.kz
- 1 National Company for Investment Support and Promotion – KAZAKHINVEST invest.gov.kz
- 1 Public Services and Information online egov.kz
- 1 Astana International Finance Center (AIFC) aifc.kz